

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vsa leta 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vsa leta 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša. — Na naročbe, brez istodobne vpošiljatve naročnine, se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

Telefon št. 34.

Prvi konkurz.

Polom konsumnega društva v Kašlju, tej klerikalni trdnjavi v ljubljanski okolici, je silno poparil vso klerikalno gardo. Tu se je pokazalo, kako brez potrebe in brez smisla se ustanavljajo konsumna društva, kako gnala in ničvredna je tista organizacija, s katero je katoliška stranka osrečila našo deželo in kako resnična in utemeljena so bila naša prorokovanja, da bode posledica teh konsumnih društev polom, ki bo uničil mnogo eksistenc, ali kakor je pisal dr. Šušteršič klerikalnim odbornikom kašelskega klerikalnega konsumnega društva — škoda, sramota in ječa.

Ni čuda, da se peha klerikalna gospoda na vso moč, da odtrse s sebe odgovornost za to društvo in njega žalostni konec, saj je bankerot kašelskega društva obudil občno pozornost, povzročil nezaupnost proti klerikalni gospodarski organizaciji in kompromitiral vso to organizacijo v največji meri. Z vseh strani se nam poroča, da so postali člani raznih klerikalnih konsumnih društev nezaupni, in da so zbegani, posebno tam, koder vidijo, da v društvih ni nikakega reda, in da kaplanje gospodarijo, kakor se jim zdi, brez prevdarka, in brez ozira na trgovska vodilna načela.

Kašelski bankerot je marsikomu odprl oči, in ljudje so se začeli bati, da jih zadene taka nesreča, kakor pobožne zapejlane ovčice v Kašlju. Mnogi doslej niti vedeli niso, da jamčijo s svojim imetjem in s svojo osebo za vse poslovanje njihove zadruge, in da jim slabo gospodarjenje konsumnih kaplanov lahko nakoplje vse to, kar je dr. Šušteršič tako drastično obetal kašelskim klerikalnim svedrcem — škodo, sramoto in ječo.

Od tod izvira krčevito prizadevanje klerikalcev, odvaliti od sebe vsako krivdo za bankerot konsumnega društva. Po vsi sili hočejo občinstvu dopovedati, da niso imeli nobene zveze s kašelskimi klerikalci in njihovim društvom, misleč, da tako

uduše nastalo nezaupnost proti drugim klerikalnim društvom. V to svrhu jim je vse dobro. Celo to so razbobnali, da je kašelsko društvo vse dolgovne pokrilo, kar pa je grda neresnica, ker je društvo še danes prav lepo svoto dolžno.

Vedeli smo tudi v naprej, da se bo klerikalna stranka pri tej priliki oprijela § 19. S tem se lahko vse utaji, kar kdo hoče in kar komu ni všeč. Posebno dr. Šušteršič ljubi to sredstvo. Mislimo pa, da dandanes že nihče več ni tako naiven, da bi verjel kakemu popravku in zato tudi ves trud dr. Šušteršiča in njegovih somišljenikov ne bo imel uspeha. Javno mnenje se ne bo dalo preslepiti in zapeljati v zmoto, ker je dognano in dokazano, da ima klerikalna stranka na vesti kašelsko konsumno društvo in njega bankerot.

Po teh pojasnilih bodo čitatelji lahko presodili vrednost klerikalnega, na § 19. tiskovnega zakona odprtega utajevanja.

Prejeli smo naslednja dva popravka: Slavno uredništvo „Slovenskega Naroda“ v Ljubljani.

Gledé na uvodni članek „Prvi konkurz“ v Vašem listu z dne 9. oktobra 1899 št. 231, zahtevam v zmislu § 19. t. z., da objavite na uvodnem mestu sledeči popravek:

Ni res, da je konsumno društvo v Kašlju v kaki zvezi s „katoliško gospodarsko organizacijo“ ali pa s klerikalno stranko.

Res je marveč, da se je konsumno društvo v Kašlju osnovalo proti volji „Gospodarske zveze“ vsled osebnih razprtij v konsumnem društvu pri D. M. v Polju, vsled katerih so se kašelski udje odcepili in zasnovali na lastno pest svoje društvo.

Kar se mene tiče, se z zadevo konsumnega društva v Kašlju nikakor ne pečam kot načelnik „klerikalne“ gospodarske organizacije, katera ni s kašelskim društvom v nikaki dotiki, in tudi ne v imenu „klerikalne“ stranke, temveč izključno le kot odvetnik, ker mi je kašelsko društvo

poverilo svoje zastopstvo. Društvo je svoje razmere sedaj popolnoma uredilo in so sploh vse trenutne neprilike nastale zgolj vsled nevednosti in deloma tudi brezbržnosti nekaterih odbornikov.

V Ljubljani, dne 19. oktobra 1899.

Dr. Ivan Šušteršič,
odvetnik v Ljubljani.

Štev. 260.

Slavno uredništvo „Slovenskega Naroda“ v Ljubljani.

Ker v Kašlju ni nobenega duhovnika in ga nikdar ni bilo, Vas (kot jedini kompetentni zastopnik, v čegar duhovnijo spada Kašelj) glede na v Vašem listu št. 231 z dne 9. t. m. med uvodnim člankom pod zaglavjem „Prvi konkurz“ priobčeno trditev, da je kašelski duhovnik zakrivil polom ondotnega konsumnega društva, sklicujé se na § 19 tiskovnega zakona službeno pozivljem, da sprejmete naslednji popravek:

1. Ni res, da si je kašelski duhovnik vtepel v glavo, da mora tudi on imeti tako društvo, res pa je, da je bil vedno prepričan, da konsumnega društva ni bilo v Kašlju prav nič potreba.

2. Ni res, da je to društvo ustanovil kašelski duhovnik, res pa je, da je odločno svaril pred konkurenco vže obstoječemu društvu.

3. Ni res, da se je umaknil pravočasno, umil si roke in prepustil društvo in zapeljane kmete ob kritični uri, res pa je, da ni bil nikdar niti ud tega društva niti kakorkoli z njim v zvezi.

Župni urad D. M. Polje,
dne 17. okt. 1899.

M. Kolar,
župnik.

Skofov harač.

II.

Izvršilna naredba, ki jo je izdal gosp. knezoškof glede iztirjavanja „prostovoljnih“ prispevkov za njegove zavode, katerih je

tako malo treba, kakor plevela na njivi, nas ni osupnila. To izvršilno navodilo za duhovne pastirje, — mej katerimi pa je le preveč taci, ki svoj poklic izvršujejo ne kakor idiličen pastir, nego kakor kak ameriški rowdy — nam predočuje, kako sistematično odiranje se namerava uprizoriti in vsaka beseda v njem nam daje prav, da smo temu odiranju napovedali boj.

Po trikrat na leto se bode pobiral škofov davek in plačevati ga bo od vsake glave. Še fiskus, ki je vender krut in brezobziren, prizanaša siromašnim slojem in jih ne obdavi. Milostni gospod knezoškof pa ne prizanaša nikomur, ampak zahteva svoj harač tudi od največjih siromakov, od onemoglih, starcev in otrok. Vsaka glava mora plačevati ta davek. Tak davčni sistem poznajo samo Turki, drugi, civilizirani narodi ne. Le Turki pobirajo davek od vsake glave, in bržčas je ta davčni sistem jedino, kar nam je gospod knezoškof prinesel iz Bosne. Škoda, da je na potu iz Sarajeva v Ljubljano pozabil, da je prav turški davčni sistem povzročil v Bosni in Hercegovini revolucijo.

Po trikrat na leto se bo škofov harač izterjeval. Prvič pri velikonočnem vprašanju, ko bo mogoče cerkveno opravilo porabiti za agitacijo, da se ljudstvu žepi olajšajo, drugič o binkošti in tretjič o septembrskih kvatrih. Tedaj bodo škofovi eksekutorji hodili od hiše do hiše, od vrat do vrat in lepo prosili za miloščino v imenu božjem. In ker poznamo naše bege, vemo v naprej, da bodo s prižnice psovali tiste, ki se bodo branili, plačevati ta davek, in da jih bodo preganjali z vsem svojim sovraštvom, dokler ne bodo posegli v žep.

Brez dvoma je na to mislila tudi deželna vlada, ko je hotela omejiti to pobiranje škofovega davka samo na cerkev. Hotela je s tem onemogočiti kontrolo nad tistimi, ki svojih krvavo zasluženih krajcarjev nečejo proč vreči, hotela jih je obvarovati pred duhovniškim terorizmom in pred duhovniškim maščevanjem. Mislila je,

LISTEK.

Ferdinand Raimund.

(Ob premieri njegovega „Kmeta milijonarja“.)

Ko sem pred leti prelistoval zaprašena pisma, shranjena Bog si vedi koliko časa v našem domu, našel sem zvezek, katerega je pisal dr. Jan. Bleiweis za časa svojega bivanja na Dunaju kot dijak in zdravnik. V tem zvezku je bila cela vrsta pesnj, zloženih v proslavo Raimundovo, zlasti ob njegovi tragični smrti. Kakor takrat Dunajčani v obče, bil je tudi „oče slovenskega naroda“ velik čestilec Raimunda kot pesnika in kot igralca, sicer bi si gotovo ne bil prepisal dotičnih pesnj.

Dà, Raimund je bil ljubljeneč Dunajčanov, ki so se takrat še mnogo bolj zanimali in vnemali za gledališče, nego danes, ko politika prevladuje vse drugo. O tem me je uverila gledališka in glasbena razstava dunajska 1892. leta s svojimi mnogoštevilnimi spomini na Raimunda. A tudi slovensko gledališče si je Raimund zgodaj osvojil. Njegov „Zapravljivec“ se je igral od leta 1872 sem skoro vsako leto po večkrat v starem gledališču, in bila je to prva igra, katero sem kot mal deček in pozneje kot šolarček smel (poleg „Lumpacija Vagabunda“) hoditi gledat. Dolgo vrsto let je bil to ves moj repertoar, in tisti dan v letu

(žal, da je to bilo le po jedenkrat) velik praznik.

Raimundove čarobne igre uspevajo tudi danes, ko prevladuje v literaturi realistiška struja. Pred nemškim ljudskim gledališčem na Dunaju se dviga od predlani krasen spomenik tega genija; v tem gledališču in v onem, ki se je pred par leti ustanovilo in po njem krstilo, uprizarja se več njegovih del in tudi novo jubilejno mestno gledališče je že uprizorilo jedno njegovih del, in sicer delo, ki je bilo doslej najbolj pozabljeno, — s krasnim uspehom.

Ako hoče torej slovensko gledališče letos uprizoriti par Raimundovih del, se mi zdi ta ideja jako srečna. Bojim se le, da bode nedostajalo sceničnega aparata in primernih kostumov.

Raimund se je porodil 1790. leta na Dunaju. Hotel je postati slaščičar. A imel je veliko strast za gledališče in ušel svojemu mojstru ter se pridružil gledališki družbi, s katero je prepotoval Ogrsko. Leta 1813. je došel na gledališče v Josipovem predmestju dunajskem, leta 1817. na Leopoldovo; 1828.—1830. pa je vodil to pozorišče kot ravnatelj. Od leta 1830. je potoval in gostoval po raznih nemških odrih, leta 1834. je ostavil gledališče in se naselil v Gutensteinu. Tu ga je ugriznil neki pes. Raimund je bil že več let sem bolehen in hipohondričen. Polastila se ga je grozna misel, da je bil pes stekel, in da bo zdaj

tudi sam obolel za to grozno boleznijo. Zato se je ustrelil in po groznih mukah umrl šele teden pozneje, 5. septembra 1836.

Na pokopališču v Gutensteinu je na širokem podstavku bronast kip pesnikov na njegovem grobu. Tako počiva Raimund v kraju, katerega je vsled svoje naravne krasote nad vse ljubil, in kjer si je kupil lepo vilo.

Od Raimundovih del je „Zapravljivec“ najbolje, in imelo je povsod krasne uspehe. Prvič se je uprizoril l. 1834. v Josipovem gledališču na Dunaju. Pesnik sam je igral Valentina. Udomačil se je tudi na drugih dunajskih gledališčih in leta 1885. uprizoril tudi v dvornem gledališču.

Od dveh iger, ki se letos uprizorita na novo v Ljubljani, je bil „Triglavski kralj“ prvič uprizorjen l. 1828. v Leopoldovem gledališču na Dunaju. L. 1833. je že doživel 100. predstavo. L. 1831. se je igral v Londonu. „Kmet milijonar“ se je od l. 1826. do 1846. v Leopoldovem gledališču uprizoril 200krat.

O Raimundovih delih sodi znani estetik Alfred Klaar, da je po vsebini in obliki hrepenel po lepoti, da pa je najznamenitejši v karakteristiki. Hotel je na mesto tedanje nizke komedije postaviti veljavno igro, mesto stereotipnih figur osebe iz življenja, kar se mu je vsled genialne karakteristike povsem posrečilo; namesto burke je hotel postaviti alegorično bajko višje vrste, kar se mu je

pa ponesrečilo. Plastičen je, kjer stavi na oder ljudi, a otroški, kjer ustvarja duhove. Napaka je, da si je sam ustvarjal duhove, namesto da bi zajemal iz narodovega bajeslovja.

Neumestno bi bilo, ako bi Raimunda sodili po današnjih razmerah. Ako upoštevamo njegov čas, tedaj razumemo, da je bil svojedobno toli priljubljen in slaven, tedaj se divimo njegovim delom. — Ako pa se ozremo na naš čas, priznati moramo, da je že velika zasluga, da njegova dela kljub temu, da so pisana v naivno-otroškem duhu, ki je naši realistični dobi tako nasproten, vsejedno izvestne kroge še zanimajo.

Morda pa postane prihodnja doba Raimundu zopet ugodnejša. Saj se pojavljajo in uspevajo dela, ki po obliki in tendenci spominjajo na Raimunda. Hauptmannov „Utopljeni zvon“ n. pr. nehoté budi spomin na Raimunda, če tudi je seveda v ostalem na mnogo višji stopinji dramatiške vrednosti in popolnosti. In ker se ekstremi dotikajo, lahko mogoče, da po realizmu in naturalizmu zopet zavladajo bajeslovna drama; saj nekateri poskusi, ki so se obnesli, kažejo, da i danes zanimajo take snovi, o katerih so nekateri mislili, da so že davno zavržene med staro šaro. Seveda morajo biti te snovi genialno obdelane in vzile svoj romantiki jim ne sme manjkati značajnosti.

F. G.

da bodo tisti, ki so v resnici vneti za škofove zavode, in ki morejo zanje kaj žrtvovati, še sami dali kolikor bodo hoteli, stala je na stališču, da naj se škofovi zavodi napravijo le iz resnično prostovoljnih prispevkov, ali ministarstvo je drugače ukrenilo. Uvažilo je škofove razloge, in dovolilo pobiranje od vrat do vrat po posebnih eksekutorjih, po zaupnikih posameznih župnikov. Kaj to pomeni, ve vsak, kdor je kdaj živel na deželi.

Škof pravi sam, da bi v veliki večini župnij pobiranje v cerkvi ne zadostovalo. Ta izjava obsega dragoceno priznanje. Škof torej sam uvideva, da bi ljudje prostovoljno ničesar ne dali, in da bi se odtogovali plačevanju za njegove marote, in zato hoče imeti kontrolo nad tistimi, ki plačajo in ki ne plačajo, računajoč, da bodo ljudje plačevali iz strahu pred duhovščino, kakor je bosenska raja plačevala iz strahu pred begi.

Navzlic vsem sladkim besedam, s katerimi je prepletena škofova izvršilna naredba, vidimo v njej samo navodilo, kako strahovati ljudstvo, da bo posegalo v žep. V očigled znanemu terorizmu, s katerim se pri nas deluje, razumeli bodo škofovi eksekutorji previdne migljaje in se po njih tudi ravnali.

Vsled tega odredbe, ki jih je vlada določila v varstvo ljudstva, nikakor ne zadostujejo. Vlada je odločila, da mora politično oblastvo prve instance potrditi tiste može, katere izberó duhovni pastirji za eksekutorje, in da morajo dotični može imeti posebne legitimacije, v katerih je označen čas, kateri smejo pobirati in rajon, v katerem jim je dovoljeno kljuko pritiskati. Če misli vlada, da je s tem dovolj storila, je v veliki zmoti, kajti naša duhovščina se malo meni za take ovire. Zato pa je neobhodno potrebno, da pusti politična oblast te pobiralce strogo nadzirati.

Zlasti pa je želeli, da si natančno ogleda vsacega prezentiranih pobiralcev, zakaj če bi dajala legitimacije cerkovnikom in farovškim biričem, potem je več kakor gotovo, da se bode ljudstvo na vse načine strahovalo in teroriziralo, da se bodo ovajali tisti, ki ne bodo plačevali škofovega davka, in da se bodo vsled tega preganjali kot liberalci in brezverci, če tudi v resnici niso družega, kakor siromaki.

Pri izdajanju legitimacij se pokaže, če imajo politična oblastva resno voljo, varovati ljudstvo, v kolikor je to sploh še mogoče. Ta resna in dobra volja se najlaglje pokaže s tem, da ne bodo dajali legitimacij cerkovnikom, nego samo uglednim, občesploštvomim možem, kateri ne bodo preganjali in ovajali tistih, ki ne morejo ali nečejo plačevati škofovega davka, možem, katerih oseba je jamstvo, da se ljudstvo ne bo pritiskalo s praznimi obljubami in z grožnjami.

To je najmanj, kar se more od vlade zahtevati. Največ seveda zamore storiti dobra agitacija, in zato pozivljamo novič vse somišljenike, naj ljudstvo poučujejo o tej stvari in naj mu dajejo dober vzgled s tem, da škofovim eksekutorjem pokažejo vrata. —

V Ljubljani, 19. oktobra.

Državnozborna podpredsednika.

„Neue Freie Presse“ javlja, da se potezajo opozicionalne stranke za prvo podpredsedniško mesto. Poljaki bi jim dovolili drugo. V tej zadevi se bodo vršila danes in jutri še pogajanja. Za osebo, katera naj postane zastopnik opozicionalcev v predsedstvu, se stranke na levičarje niso zjediniše ter bodo imele v ta namen še sejo. Bržčas pa opozicija sploh ne dobi nobenega mesta v predsedstvu, kar bi bilo edino pravilno. Postopanje vlade in obstrukcionistov ne zasluži prav nobenih obziróv. — „Die Information“ piše da so ostale spletke, ki naj bi posadile svoječasno s predsedniškega stola pobeglega dr. Kathreina zopet na nekdanje predsedniško mesto, docela brezupne. Katero mesto se prepušti opoziciji, to določi opozicija večina in nihče drugi. Večina pa bode nasprotno zahtevala, da določi opozicija svojim zastopnikom takega moža, ki se ni kompromitiral z obstruiranjem. Posl. Prade, veliki zaupnik Schönererja in prijatelj „Grazer Tagblatta“, pač ni tak mož.

Kompromis med Mlado- in Staročehi.

Vsled političnega položaja so se na Češkem razmere spremenile tako, da se vrše sedaj v Pragi že nekaj dnij zaupne konference, ki imajo namen najti podlago,

na kateri bi se zjediniše Mlado- in Staročehi v toliko, da bi bilo skupno delovanje omogočeno. Staročehi želé imeti zastopnike v občinskem zastopu ter v deželni in drž. zboru. Baje so imele konference doslej ugoden uspeh. Staročehi so se tekom let že toliko približali stališču Mladočehov, da popolno zjedinenje ne bo delalo posebnih težkoč. Že sedaj o kakem boju med nekdanjimi ljutimi nasprotniki ni bilo več govora. Tako so prinesli manifest zaupnega kolegija mladočehske stranke tudi vsi staročehski listi, kar dokazuje, da se z njim strinjajo. In to je vesel znak.

Povišanje plač uradnikov drž. železnic.

„Prager Abendblatt“ je prinesel brzojavko z Dunaja, ki javlja, da se bodo plače uradnikov državnih železnic že v kratkem izboljšale. Dela za to izboljšanje so se vsled spremembe kabineta seveda nekoliko zakasnila, toda dogotovljena so že v toliko, da se povišanje plač železničarskih uradnikov izvrši vsekakor še pred novim letom. Gorko želimo, da bi bile informacije „Prager Abendblatta“ dobre, da bi se prav kmalu uresničile želje drž. železničarskih uradnikov, ki so si izboljšanja plač zaslužili.

Vojna v Južni Afriki.

Na treh krajih so nasprotne si čete v bojnih pozicijah. Na zahodni meji Transvaala, pred Mafekingom, na jugozahodni pred Kimberleyem in na južni pred Ladysmithom. Newcastle in Dundee so moral Angleži zapustiti, čim so se približali Buri. O usodi Mafekinga so prišle docela nasprotujoče si vesti. Angleški viri poročajo, da so bili Buri premagani in zapodeni v beg, ter da so izgubili okoli 300 mož. General Cronje baje ni imel topov, zato se je moral umakniti. Ko jih dobi, napade imenovano mesto znova. Holandski viri pa javljajo, da so Buri že zasedli Mafeking, in da so imeli v ondotni cerkvi slovesni „Te Deum...“ Kaj je istina, doslej še ni znano. Tudi z drugih bojišč ni nikakih zanesljivih poročil. Jako resna pa je vest, da se je rod divjih Basutov dvignil proti oranijskim Burum. Ako je ta vest resnična, so Buri izgubljeni. Basutov je okoli 100.000 ter so jako junaški narod. Angležem so delali leta 1879. največje težave. Basuti so Burom nevarnejši od Angležev.

Preganjanje kristjanov na Kitajskem.

„Reichspost“ poroča, da je na zahodu in v središču katoliškega misionarskega okraja provzročil guverner Yuhien proti kristjanom nemire ter pozval člene sekte „velikega noža“, naj pobijejo vse kristjane. Ti členi so smeli kazati velik, s šestorico, zmajev in dvema pečatoma okrašen plakat, ki zahteva, naj se pomoré kristjani, ker so pristaši Nemcev. In res so ti členi sekte „velikega noža“ oropali in razbili hiše kristjanov ter jim zažgali cerkve. V Čančofusu so Kitajci tudi napadali in oropali kristjane. Končno se je še raznesla vest, da bodo Nemci zasedli ves Šantung, in da bodo zato poprej zastrupili vse vodnjake. Ta laž je provzročila veliko razburjenost in preganjanje kristjanov. Mnogo jih je bilo ubitih. K nesreči je nastala v tistih krajih neka bolezen, menda tifus in neke vrste kuga, ki pobira ljudi kar trumoma. To pa je seveda Kitajcem le dokaz, da so kristjani res zastrupili vodnjake. Na Kitajskem se zato Nemcem jako slabo godi, in vedno se pritožujejo.

Palачna revolucija v Pekinu.

Znano je, da je sedanji kitajski cesar bolan, ter da vlada že dolgo časa namesto njega njegova mati, cesarica vdova. Sedaj pa se poroča, da se bode moral cesar Kuang-Ksü odpovedati prestolu, da bode cesarica-vdova posinovila devetletnega Tutsiana, sina vojvode Tsai Lana, ki je cesarjev sorodnik. Baje so kitajske čete že pripravljene, da prisežejo zvestobo novemu cesarju. Poroča se pa tudi, da se pripravljajo Rusi v Pekin, in da je že 40.000 vojakov na poti iz Port-Arthurja. Angleži bi Rusom sedaj, ko imajo večino svoje vojske na poti v Transvaal, ne mogli delati posebnih težkoč.

Dopisi.

Iz Novega mesta dne 16. t. m. (Premovanje goveje živine.) V namen povzdige umne živinoreje na Dolenjskem, osobito v novomeškem okrajnem glavarstvu, priredila je c. kr. kmetijska družba za Kranjsko premovanje goveje živine

na dan 16. t. m. v Novem mestu. Zanimanje za to razstavo in z njo združeno premovanje najlepše goveje živine je bilo med posestniki iz tukajšnje okolice obče ter je bilo prav obile udeležbe in tekmovanja pričakovati. Da ni celo noč pred dnevom premovanja zelo deževalo, da ni bi ta dan zjutraj občuten mraz, in da ni celo dopoldne neprenehoma rosilo, bila bi udeležba enaka drugim razstavam prejšnjih let prav mnogobrojna, tako pa je bilo veliko bolj oddaljenih posestnikov v dvomu, se bode li v očigled takemu neugodnemu vremenu premovanje vršilo ali ne, in marsikateri izmed njih se je za svojo govejo živino bal, da bi se mu pri tem slabem vremenu ne prehladila, zato postavili so le najbližnji okoličani Novega mesta svojo živino v premovanje, edino gospod A. Vehovec iz Žužemberka je razstavil enega bika. Razstavilo se je 8 bikov, 28 krav in 28 telic — samo lepa goveja živina. V presojevalni odbor za podelitev premij (19) so bili izbrani:

Načelnikom: grajščak in deželni poslanec gospod pl. Langer; členom: gg. vodja R. Dolenc, c. kr. deželni živinodravnik I. Wagner, A. Pavlin iz Trebnega, A. Vehovec iz Žužemberka in A. Majzel iz Bele cerkve.

Premije za najlepšo govejo živino so dobili: 1.) za bika: a) I. Košiček iz Novega mesta, b) Lindič iz Strelca, c) A. Vehovec iz Žužemberka, d) pl. Langer iz Bršlina, e) Cimermančič iz Velikega Cerovca, f) dr. Bertsche iz Poganic, g) K. Kos iz Lake; 2.) za krave: a) veleč. g. A. Peterlin, župnik v Šmihelu, b) gospa pl. Fichtenau iz Novega mesta, c) grof Thurn iz Zaloga, d) g. Javornik iz Gotnevasi, e) g. Franc Pintar iz Kandije, f) milostivi g. prošt dr. S. Elbert iz Novega mesta; 3.) za telice: a) g. Žepec iz St. Jošta, b) gospa pl. Fichtenau iz Novega mesta, c) g. A. Kos iz Novega mesta, d) g. Stravš iz Toplice, e) g. Sušteršič iz Toplice, f) g. Tekoter iz St. Petra.

To premovanje je pokazalo, da imajo posestniki v novomeškem okrajnem glavarstvu prav lepo govejo živino, da tukajšnje prebivalstvo ve ceniti vrednost take živine, ter da je v žadnjem času velik napredek v tej gospodarski stroki opazovati. Velika udeležba občinstva pri premovanju goveje živine kljub neugodnemu vremenu je bila pa tudi očiten dokaz, da so se tukajšnji posestniki zelo za to razstavo in premovanje zanimali. Zaradi tega gre vsa hvala, da se je slavna c. kr. kmetijska družba za Kranjsko potrudila ter tukaj to premovanje goveje živine priredila, katero bode gotovo le v napredek in spodbujalo tukajšnjim posestnikom služila.

Omeniti je, da so to razstavo in premovanje s svojim pohodom počastili veleblag. gospod c. kr. okrajni glavar pl. Vesteneck, milostljivi gospod prošt dr. S. Elbert in mnogo odličnih posestnikov iz Novega mesta in okolice, ter da sta pred sklepom in razdelitvijo premij gospod ravnatelj c. kr. kmetijske družbe za Kranjsko, Gustav Pirc in gospod pristav kranjske družbe na Grmu, V. Rohrman kot načelnik kmetijske podružnice v Novem mestu v daljših govorih navzoče posestnike k nadaljnemu napredku o umni živinoreji in o njenih pripomočkih — spodbujala.

Nekaj črne zgodovine.

Naj je dovoljeno tudi meni, nemu mlajših izmed učiteljskega stanu, stopiti v vrsto učiteljev bojevalcev za napredek in prosveto proti klerikalizmu in z njim ozko spojenemu obskurantizmu.

Čudim se, da se dobé navzlic pameti, katero je dal Bog človeku, vender še ljudje, učitelji celo, stopajoči po umazani in polzki poti klerikalne klike, ki pelje v duševno temo in suženjstvo. Zdi se mi, da imajo taki učitelji le dva vzroka, zakaj delajo tako. Zaslepljenost, katero lepše imenujejo: prepričanje, in odvisnost, bodisi materialna ali moralna, katero nazivljejo: politika. V obeh slučajih je treba te ljudi obžalovati. Hvala Bogu, ni jih več ko trideset, kakor je bilo trideset srebrnjakov, za katere je izdal Judež svojega Gospoda. O cenjenih učiteljih kakor galantni ljudje ne maro govoriti, ker rešpektujemo njihove simpatije.

Vsak izmed Vas, gospodje trideseteri, gotovo še ve, kaki čuti so ga navdajali ob vstopu na prvo službo, ob pogledu na ne-

dolžno deco! Sklenili ste ta otročja srca napolniti z duhom duševne svobode, napredka, prosvete, toda, kako morete Vi ta sklep izvrševati, ko Vam samim manjka duševne svobode, napredka, prosvete? Kratkovidci, ki ne veste, komu tlačanite, ki vidite samo ovčjo obleko blagoslovljenec, a njih črne duše ne vidite, ki je črna, kakor njihova suknja! O sancta simplicitas! Berite, gospoda, svetovno zgodovino, naposled tudi kako netendenciozno cerkveno zgodovino, in videli boste, s kakim hrepenenjem skuša duhovščina podpirati svobodne šole in ljudsko prosveto.

Dovolite, gospoda, da Vam nekoliko pomorem!

I.

Kdaj je namreč zadobila cerkev in duhovščina največ oblasti in moči? Po preselitvi narodov se je tudi vselila v evropsko ljudstvo taka nevednost in tema, da je bil pravi čudež, če je znal kdo brati, ali celo pisati. O drugih vednostih niti ni bilo govora. Učenost so vzeli v posest le samostani, in ti gotovo niso zlorabljali te učenosti s tem, da bi jo vcepili prostemu ljudstvu, saj bi se pri tem marsikomu odprle oči. Naravoslovje, zgodovina ali zemljepisje bilo bi tedaj prava kuga za ljudstvo, saj se bi isto otrslo marsikaterih napačnih nazorov o ukih cerkve, o oblasti duhovščine itd., in to bi ne bilo dobro za klerikalizem. Celo branje sv. pisma, neverjetno, toda resnično, je bilo pod prokletstvom in smrtjo zabranjeno. Saj bi isto škodovalo ugledu duhovščine in bi razširjalo med ljudstvo prosveto in bi razgnalo versko temo istih časov. Toda to se ni smelo zgoditi. „Ljudstvo moremo vladati le toliko časa, dokler je neumno“, bil je izrek duhovščine. Torej proč z biblijo.

Prvi, ki je prepovedal branje svetega pisma, je bil papež Wildebrand (Gregor XIII., rojen 1020, umrl 1085). Toda onim, kateri se tej prepovedi niso uklonili, se je godila slaba. Z ognjem in mečem jih je duhovščina zatrla raz zemljo. Toda to ji še ni ni bilo dovolj, hotela je priti vsakemu branju biblije v okoli, in seveda tudi posledicam tega branja, zato se je vsem lajikom prepovedala posest sv. pisma. Honorij II. (1216—27) je izdal tak dekret, in dostavil še blazni ukaz, da prepoved ob kazni izobčenja brati duhovščini iz knjige prirode, ali z drugimi besedami: pečati se z naravoslovjem, ker bi ta sicer začela dvomiti o čudežih. Sedaj bi se gotovo taki prepovedi smejali, toda takrat ni bilo tako. Slavni in učeni Roger Baco je moral za deset let v temnico, ker se ni ravnal po tem ukazu. Gregor IX. (1227—1241) je izdal še ostrejši ukaz. Na cerkvenem zboru v Tuluzu je l. 1229 sklenil to-le: Zapovedamo, da naj ne bo dovoljeno imeti lajikom biblije novega in starega testamenta, razen psaltra, kakega brevirja ali hor (ur) blažene device Marije itd. (Harduinus, Collect. Concil. T. VII. str. 178.) Tako je dekretiral Gregor IX. in je potrdil ta dekret na cerkvenem zboru v Berciers (1233) in Terracona (1234). Na zadnjem zboru je bilo celo zapovedano, naj se ljudstvu vzemo vse biblije, se dajo škofom in sežgo na gromadi, „naj bi pa kdo to opustil“, glasi se dalje, „naj se smatra kot krivoverec in se naj kaznuje s smrtjo v ognju“. Da, evangelij sv. Janeza so takrat zvali „prokleto zmašilo“, katero se mora na vsak način sežgati. (Flathe, Geschichte der Vorläufer der Reformation Knjiga II. str. 188.) Prepoved branja biblije se je ponovila v Oxfordu l. 1338 in 1404. (Benedikt XII. in Inocenc VII.) Toda v 15. stoletju je ostala s knjigotiskom tudi prosveta in kmalu je zašla biblija med najnižje sloje, in tedaj se je pričela reformacija. In koliko krvi je prelila, koliko zla provzročila duhovščina, to ve pripovedovati 30letna vojska, Jernejeva noč, husitski boji in inkvizicija itd. A to vse zato, ker je pričelo ljudstvo misliti, ker je pričelo živeti in se zavedati svojega uma in duševne prostosti, in ker se je duhovščina temu upirala, odločno upirala z ognjem in mečem, saj ljudstvu da se zapovedovati le toliko časa, dokler je neumno.

Da, dokler je ljudstvo neumno, toliko časa vlada klerikalizem. Njegov najboljši zaveznik je ta ljudska neumnost, in Vi, gospodje, prisegate na klerikalizem, Vi ste zavezniki njegovi. (Dalje prih.)

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 19. oktobra.

— „Slovenčeva“ narodnost. Kolikokrat je ta list očital narodni napredni stranki, da se veže z Nemci ter izdaja svojo narodnost! V tem pogledu pa se je zadnje dni izkazal „Slovenec“ pristnega farizeja, ki dela očitno pred oltarjem pokoro, na skrivnem pa pije vino in ljubi dekleta. Zadnja porotna razprava, pri koji je „Slovenec“ tako silno pogorel, dala je klerikalnemu listu in oziroma njegovemu zastopniku dr. Šusteršiču povod, da je vložil proti obsodbi štiri pole dolgo pritožbo ničnosti. Vsa razprava bila je izključno slovenska; sedaj pa se je imenu „Slovenca“ in njegovega redaktera vložila pritožba ničnosti, ki je od prve do četrte pole izključno nemška! Tako se šalita konservativna stranka in njen voditelj iz slovenskega uradovanja! Dvoje je mogoče! — Ali naj nemščina v pritožbi kaptivira sodnike pri najvišjem sodnem dvoru — tako podtikanje pa bi moralo sodnike same najbolj žaliti! — ali pa se gospodje pri „Slovencu“ mnenja, da slovenščina sploh ni vredna in sposobna, da bi smela nastopati pred najvišjimi sodniki naše države. Jedno je zaničljivejše od drugega! Daljšega komentara ni treba!

— Slovensko gledališče. Danes se vprizori na slovenskem odru prvokrat „Kmet milijonar ali Deklica iz čarovne dežele“, romantična čarovna pravljica s petjem v treh dejanjih. Spisal Ferdinand Raimund. Godba W. Drechslerjeva. V tej velezanimivi igri, katero je prevel v pristni narodni govoricu popularni slovenski pisatelj Andrejčkov Jože, nastopi vse dramske osebe. O Raimundu prinašamo poseben listek.

— Politiko grofa Goëssa označuje prav dobro naslednje dejstvo. V Opertlju v Istri so se pred 2½ letom vršile občinske volitve. Laška stranka je smela pri tej priliki slepariti na nečuden način. Volitev se je namreč smela vršiti po starem imeniku, iz katerega je bila izpuščene večina hrvatskih volilcev, ali pa so bili mesto teh hrvatskih volilcev vpisani njih že do 20 let mrtvi predniki in celo pradedje. Pritožbi proti tej volitvi je namestništvo ugodilo, na kar se je laška stranka pritožila na upravno sodišče. Že meseca junija je došla vest in sicer od zastopnika laške stranke, posl. Bartolija, da je upravno sodišče ugodilo laški pritožbi. Ako je upravno sodišče tako razsodilo, bi se moral novi obč. odbor že davno konstituirati, če pa upravno sodišče ni ugodilo laški pritožbi, bi se žile morale tudi že davno vršiti nove volitve. Toda zgodilo se ni ne jedno ne drugo. To je napotilo hrvatske volilce v Opertlju, da so javno vprašali namestnika grofa Goëssa, kaj je s to zadevo.

— „Piccolo“ — poštenjak. Iz Trsta se nam poroča: Povodoma obravnave proti udeležnikom demonstracij, katere je uprizorila iredenta, ko je Menotti Garibaldi obiskal Trst, je prišla na dan stvar, ki je pokazalo vso korupcijo našega „Piccolo“. Izkazalo se je namreč, da je moral neki obtoženec plačati primerno svoto, da je „Piccolo“ zamolčal v svojem poročilu njegovo ime, in izreklo se je dalje mnenje, da „Piccolo“ sploh tako prakticira. Proti tej obdolžitvi se „Piccolo“ seveda brani, češ, kdorkoli se kje predstavi in zahteva plačila, da se njegovo ime v „Piccolu“ ne imenuje, tisti je slepar. A vzlic temu gostobesednemu opravičevanju in zatrdjevanju ne more nihče verjeti, da bi tako ne bilo. „Piccolo“ namreč ni pojasnil, kako to, da časih v svojih noticah zamolči imena, časih pa ne. Pravi, da razvoja o priobčenju imen po principialno določenih, kriterijih, a hudobni ljudje trde, da je ta kriterij — visokost takse.

— Slovensko umetniško društvo. Sinočni jour-fixe je bil jako dobro obiskan. Došlo je tudi več dam. Predaval je gosp. ces. svetnik Iv. Franke. Prihodnjič bo predaval o slovenskih popevkih g. koncertni vodja Matej Hubad.

— Nova ustanova gospe Hotschevarjeve. Veledušna dobrotnica gospa Josipina Hotschevar v Krškem je za vzdrževanje krške bolnice, ki je prav za prav njeno delo, darovala 5000 gld. Obresti te svote bodo popolnoma zadošdale za vzdrževanje poslopja.

— Poročil se je gosp. Mr. Ph Gjuro Hus v Konjicah z gđc. Marko Pospisil.

— Za živinorejce. Na podstavi dež. zakona z dne 18. februvarja 1885. (deželni zak. šte. 13) se naznanja, da morajo posestniki žrebcev, kateri hočejo v prihodnji spuščalni dobi spuščati svoje žrebce za plemenitev tujih kobil, zglašiti te svoje žrebce najpozneje do 10. decembra 1899. pri političnem okrajnem oblastvu, v čegar okoliših se nahaja stajališče žrebčev. Dovoljeno je zglašilo izvršiti pismeno ali ustno; ob enem pa je naznaniti ime in priimek, potem stanovišče žrebčevega posestnika, kakor tudi plemo, starost, barvo, in stajališče žrebčev. Za žrebce sploh pod štirimi leti in za noriške žrebce pod tremi leti se ne dajejo dopustila za spuščanje. Kje in kdaj bode izborna komisija zglašene žrebce pregledovala in zanje dajala dopustila, da se ob svojem času na znanje.

— Morilec Blaž Ravnik. Zanimanje za tek preiskave proti morilcu Blažu Ravniku je splošno. Vedno bolj prevlada mnenje, da je Ravnik morilec Boštjana Žvana. Dobile so se pričbe, ki so videle Žvana in Ravnika skupaj v gostilni „pri Figabirtu“ v Ljubljani, in ki so videle, da sta odšla skupaj na kolodvor in se odpejlala. Dobila pa se je tudi priča, ki se je peljala z Žvanom in Ravnikom skupaj v kupeju, in katera je poznala Žvana. Ta priča je pri konfrontaciji spoznala Ravnika kot Žvanovega spremljevalca. Železniški uslužbenec v Otočah, A. Založnik pa je neki tudi videl Žvana in Ravnika izstopiti iz kupeja. Vzlic tem dokazom pa Blaž Ravnik še vedno taji in zatruje, da je nedolžen. Kje je bil v kritičnem času 9. t. m. od 4. popoldne do polu 10. zvečer, tega Ravnik dosedaj ni mogel dokazati. Izgovarjal se je, da je bil v „Narodni kavarni“, a ko se mu je predstavil marker Skala, ki je dne 9. t. m. do večera stregel gostom v kavarni, je dejal, da tega človeka še celo življenje ni videl. Ko se mu je na to povedalo, da je predstavljenec marker iz „Narodne kavarne“, je dejal, da je bil takrat marker „Joško“ v kavarni, toda, o smola! marker „Joško“ dne 9. t. m. popoldne in na večer sploh ni bil v kavarni. Najzanimivejše pa je to, da je Blaž Ravnik pri konfrontaciji s sprevednikom Jugovicem priznal, da je bil dne 11. t. m. zvečer pri njem, in da mu je dal petak. To se je zgodilo malo pred njegovim aretovanjem, in potem, ko je že vedel, da mu je policija na sledu. Ravnik je takrat prišel v Kolizej k hišniku in ga vprašal, v kateri sobi stanuje sprevednik Jugovic. Hišnik je peljal Ravnika k Jugovičevemu stanovanju in se je potem odstranil. Ravnik ni šel v stanovanje in je poklical Jugovica na hodnik in ga takoj vprašal, če ga je videl v Podnartu vstopiti v vlak, in ker je Jugovic odgovoril, da je videl neko osebo vstopiti, mu je Ravnik dal desetak, rekoč, naj mu da petak nazaj in naj nikomur ne pove, da je bil on na Gorenjskem, ker se boji, da bi žena to zvedela. Kmalu potem je bil Ravnik aretiran, in ko je Jugovic to zvedel, je še isti večer izročil petak oblastvu. Ko je bil Blaž Ravnik včeraj konfrontiran s sprevednikom Jugovicem, se je jokal in med jokom priznal, da mu je res dal petak. Morda bomo že kmalu mogli tudi poročati, da je skesano priznal svoj zločin. Saj mu pa tudi nadaljno tajejanje pri teh dokazih ne bode ničesar pomagalo.

— „Prokleta trnovska politika“. V Trnovem se je prigojil včeraj zvečer velik izgred. Ko se je v cerkvi opravljala rožničevska molitev, je prišel pred cerkvena vrata vinjeni delavec Franc Grum, stanujoč v Kolesijskih ulicah šte. 24, in je pri odprtih vratih kričal v cerkev „krucefiks, per moj duš, auf, trnovske barabe!“ To je seveda povzročilo veliko razburjenost, in Grumu bi se bilo gotovo slabo godilo, če bi ljudje ne bili sprevideli, da je hudo pijan. Odstranivši se od cerkve, je vpil in proklinjal še na prostem pred cerkvijo, dokler ni prišel policaj in ga odvedel. Predno pa je odšel, je še globoko vzdihnil, pogledal srpo okoli stoječe Trnovčane in dejal: „Prokleta trnovska politika“.

— Iz bolnice pobegnil. Reservist pešpolka št. 17. Rudolf Adamič, ki je bil radi božjasti na opazovalnem oddelku, je 15. t. m. iz bolnice pobegnil.

— Utonil je 16 mesecev star otrok, hčerka posestnice Terezije Bergoč v Brezovici pri Št. Petru, v neki mlaki pred domačo hišo.

* Frédéric Chopin. Predvčerajšim je minulo 50 let, odkar je umrl eden najslavnejših svetovnih, zlasti pa slovanskih skladateljev, Poljak Chopin. Malo ima Chopin vrstnikov. Umrl je v 41. letu na jetiki. Od 21. leta je živel večinoma v Parizu, kjer se je seznanil in zaljubil tudi s pisateljico George Sand. Več o njem smo prinesli v listku v šte. 200 t. l. Naj bi se Slovenke in Slovenci bolj brigali za svoje velikane!

* Novo gledališče v Gradcu — prazno. Minoli mesec so otvorili novo, krasno gledališče, ki naj bi imelo vseskozi nemški značaj. Sedaj pa čitamo v „Tagespošti“, da je bilo gledališče samo prvi pot, pri otvoritveni predstavi razprodano, in samo prvi teden prav dobro obiskano, potlej pa je vsaki dan bolj prazno. Novi ravnatelj je ves obupan, in prijatelji ga z dobrimi sveti kar obspajo. Toda vse nič ne pomaga. Sedaj priporoča nekdo, naj bi angažiral ravnatelj same izvrstne moči. To bi morda pomagalo. Nò, v Gradcu so morali tudi veliki umetniki à la Zaccani prekiniti svoje gostovanje radi slabega poseta. Graško občinstvo za gledališče nima smisla in ne denarja.

* Nevesta v plamenu. V Tridentu sta stala te dni pred poročnim oltarjem namestniški svetnik grof Zdenko Thun in grofica Terezina Thun. Po čudnem naključju se je unel nevesti pajčolan, in nakrat je bila vsa nevesta v plamenu. Ženin je potegnil prestrašeni nevesti pajčolan z glave in jo tako rešil. Vendar pa je bila nevesta tako prestrašena, da so morali s poroko precej časa čakati, da se je opomogla.

* Zdravniki ruskega carja. Vedno se raznašajo vesti, da je mladi ruski car bohlen, ker ima preveč dela. Na mladega carja pazi res cela vrsta zdravnikov, v vsem jih je 28, in vsak je v svoji stroki najboljši. Najprvo pride na vrsto glavni dvorski zdravnik, za njim 10 dvorskih zdravnikov, trije ranocelniki, 4 pomožni zdravniki in jeden za ženske bolezni, dva zdravnika za oči, trije za noge, dva zdravnika za dvorsko osebo in jeden zobozdravnik. Pri toliko zdravnikih se bi morala sama bolehnost preplašiti.

* Zrakoplov na krmilo. Švicarske novine javljajo, da se je nekemu grofu Zeppelinu posrečilo iznajti zrakoplov, katerega je moči voditi. Zrakoplov bi bil 150 m dolg, in mogel bi približno nositi dva tisoč kilogramov. Grof Zeppelin hoče prihodnji mesec poskusiti z novim zrakoplovom, in sicer nad badenskim jezerom; če se poskus ne posreči in pade zrakoplov, pade ta v vodo, a grof se hoče v navedenem slučaju le skopati.

* Sitneži. Nabiralci razglednic in znamk že ne poznajo nobenih ozirov več. Sedaj nadlegujejo celo avstrijske diplomate v prekomorskih deželah ter jih prosijo, naj jim določijo, razglednic in znamk. Tisto je že res, da različni diplomati nimajo posebnega dela, a za take sitneže pa tudi nimajo preveč časa.

Telefonična in brzojavna poročila.

Dunaj 19. oktobra. Izvrševalni odbor desnice je v včerajšnji svoji seji sklenil, da prepusti nemški levici mesto drugega podpredsednika, na mesto prvega podpredsednika pa da naj „Slovanska krščansko-narodna zveza“ določi svojega kandidata. Ta se je sinoči zjediniila, da kandiduje zopet dr. Ferjančiča. Načelniki nemških klubov so v odgovor na sklep izvrševalnega odbora desnice izjavili, da zahtevajo zase mesto prvega podpredsednika, in da kandidujejo zanj posl. Pradeja, strupenega nemškega nacionalca, mesto drugega podpredsednika pa da odklanjajo. Danes je grof Clary obiskal Jaworskega in se z njim o tej zadevi razgovarjal. Ni dvoma, da je skušal zapeljati poljski klub v kako felonijo. Dopoludne se je Bulat telefonično domenil z dr. Ferjančičem glede stališča, katero zavzema v današnji, na 6. uro sklicani seji izvrševalnega odbora desnice. Pričakovati je, da ostane desnica pri svojem sklepu in gotovo je, da, ako hoče „Slov. kršč.-narodna zveza“, potem čakata jutri grof Clary in njegov prusofilski protežé eklatanten poraz. Toda nemški in tudi slovenski klerikalci niso zanesljivi, pa nekateri drugi elementi

tudi ne. Ščuvanje proti dr. Ferjančiču od slovenske klerikalne strani, ki se je začelo že pred meseci in je bilo, kakor se zdaj kaže, najeto, ni ostalo brez uspeha in zato je vzlic temu mogoče, da tako, kakor so se nemški obstrukciji žrtvovali Badeni, Rittner, Bilinski, Kaizl, Abrahamowicz in Kramar, tako se jej žrtvuje tudi Ferjančič.

Dunaj 19. oktobra. Nemška levica upa, da zmaga pri jutrišnji volitvi podpredsednika s svojim kandidatom. Pri tem računa, da se bodo nemški klerikalci in nekateri poljski poslanci nalašč absentirali, da tako strmoglavijo dr. Ferjančiča.

Dunaj 19. oktobra. V včerajšnji popoldanski seji gospodske zbornice je Clary ponovil tisto izjavo, katero je čital v poslanski zbornici, na kar je zbornica izvolila kvotno deputacijo.

Dunaj 19. oktobra. Debata o izjavi grofa Claryja v včerajšnji seji se še ne začne jutri, nego šele v torek.

Dunaj 19. oktobra. Vodja ministrskega predstava grof Clary je danes povabil k sebi socialnodemokratskega poslanca drja. Verkaufu ter laška poslanca Malfattija in Basevija.

Dunaj 19. oktobra. Tirolski poslanec Kathrein je zopet začel svoje intrige proti desnici. Na desnici obuja njegovo spletkarjenje resno nevoljo. V sinočni seji izvrševalnega odbora desnice se je na vso moč potegoval za to, naj se žrtvuje dr. Ferjančič, in naj se mesto prvega podpredsednika prepusti levici, kakor se sploh peha za to, da bi sestavil proti Čehom in Slovincem naperjeno koalicijo.

Dunaj 19. oktobra. Državni poslanec dalmatinski ravnatelj Borčić je stopil v pokoj in je tem povodom dobil Franc-Jozefov red.

Praga 19. oktobra. Tu in v raznih drugih krajih na Češkem in Moravskem so bile včeraj velike demonstracije. V Pragi so se začela na Vaclavskem namesti, kjer se je zbralo na tisoče ljudi. Demonstracije so bile velikanske. Policija je seveda rabila orožje, povrh pa poklicala na pomoč tri kompanije vojakov. Demonstrantje so se morali umakniti v Vinohrade. Policija je tudi z revolverji streljala, dasi so demonstrantje samo žvižgali in vpili proti vladi.

Budimpešta 19. oktobra. Finančni odsek je z ozirom na parlamentarne razmere v Cislitvanski odložil posvetovanje o proračunski točki „skupni izdatki“. Med sejo je vojni minister Krieghammer od avdicence pri cesarju prišel v zbornico in imel daljše posvetovanje s finančnim ministrom Lukacsem.

London 19. oktobra. Burski general Cronje je 16. t. m. pozval žene in otroke v Mafeking, naj zapuste to mesto. Popoldne je začel mesto bombardirati. Buri so zasedli bližnje vasi in tudi neko predmestje. Iz Pretorije se javlja, da so Angleži v Mafeking razobesili belo zastavo in se hočejo torej udati.

London 19. oktobra. Iz Pretorije se javlja, da je neki iz Kimberleya prihajajoči vlak naletel na Bure in bil primoran vrniti se v Kimberley. Buri so zasedli Tanungs, ki leži 40 milj južno od Vryburga.

London 19. oktobra. Vojno ministrstvo razglasa, da je zopet večji voj Burov prekorachil Drake-gorovje in da se pomika proti Blueblanku, kjer zadene ob angleške konjenike.

London 19. oktobra. Buri iz Oranje-republike so zasedli angleško mesto Gribua in Rivertown ter pregnali angleško vojaštvo.

Narodno gospodarstvo.

— C. kr. avstrijske državne železnice. Razglas zadevajoč prikrajšanje nalogalnih rokev od 12. oktobra t. l. počenši. Zaradi izvanredno velikega blagovnega prometa se vsled odredbe visokega c. kr. železniškega ministrstva z dne 10. oktobra t. leta šte. 46.503 v smislu § 69. (7.) obratnega zakona roki za nakladanje in odkladanje blaga na vseh progah c. kr. avstrijskih državnih železnic in privatnih železnic, koje upravlja država (izvzemši proge v Galiciji, Bukovini in Dalmaciji) od dne 12. oktobra t. l. naprej znižajo na šest ur na dan.

Za prebivalce mest, uradnike i. t. d. Proti težkotam prebavljenja in vsem posledkom mnogo sedenja in napornega duševnega dela je upravnih neobhodno potrebno domače zdravilo pristi Moll-ov Seidlitz-prasek, ker upliva na prebavljenje trajno in uravnavno ter ima olajševalen in topilen učinek. Skatljica velja 1 gld. Po poštnem povzetju razpošilja to zdravilo vsak dan lekar A. MOLL, c. in kr. dvorni zalagatelj, na DUNAJSKI, Tuchauben 9. V lekarnah na deželi je izrečno zahtevati MOLL-ov preparat, zaznamovan z varnostno znamko in podpisom. Manj kot 2 skatljici se ne pošiljeta. 3 (59—14)

Umrli so v Ljubljani:

Dne 16. oktobra: Anton Debelak, sirota, 14 mes., Streljske ulice št. 11, jetika.
Dne 17. oktobra: Antonija Rupret, delavka, 30 let, Sv. Petra cesta št. 65, jetika. — Anton Radošek, župnik, 58 let, Zaloška cesta št. 11, žilni rak.

V deželni bolnici:

Dne 15. oktobra: Agata Dolgan, čuvajeva hči, 24 let, jetika.
Dne 16. oktobra: Jakob Istenič, gostač, 70 let, pljučni emfizem.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 506,2 m. Srednji tlač 736,0 mm.

Oktobr	Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm.	Tempe- ratura v °C	Vet.:ovi	Nebo	Pojavila v 24 urah
18.	9. zvečer	744,1	7,2	sr. vzhod	sk. oblak.	
19.	7. zjutraj	744,6	5,4	sl. izvzhod	oblačno	
	2. popol.	745,0	9,1	sl. jvzhod	jasno	00 mm

Srednja večerajša temperatura 6,1°, normala: 10,1°.

Dunajska borza

dné 19. oktobra 1899.

Skupni državni dolg v notah.	99	gld.	25	kr.
Skupni državni dolg v srebru.	98	"	90	"
Avstrijska zlata renta	117	"	20	"
Avstrijska krona renta 4%	98	"	90	"
Ogerska zlata renta 4%	115	"	35	"
Ogerska krona renta 4%	94	"	40	"
Avstro-ogerske bančne delnice	901	"	—	"
Kreditne delnice.	360	"	40	"
London vista	120	"	8	"
Nemški drž. bankovci za 100 mark	59	"	—	"
20 mark	11	"	79	"
20 frankov	9	"	57 1/2	"
Italijanski bankovci	44	"	45	"
C. kr. cekini	5	"	70	"

Vse vrednostne papirje preskrbuje BANKA
MAKS VERSEC, Ljubljana, Selenburgove ulice 3.
Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5—10 gld.

V trgovsko pisarno sprejmo se takoj praktikant ali praktikantinja

z lepo pisavo ter zmožen slovenščine in nemščine.

Ponudbe sprejema upravništvo „Slov. Naroda“.

Ges. kr. avstrijske državne železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. oktobra 1899. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. **Proga čez Trbiž**. Ob 12. uri 5 m. po noči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Aussee, Solnograd; čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m. zjutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd, čez Amstetten na Dunaj. V oktobru in aprilu ob nedeljah in praznikih v Linc. — Ob 11. uri 50 m. dopoldne osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 4. uri 2 m. popoldne osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Ljubno, čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomest, Bregenc, Curib, Genevo, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevice, Plzenj, Marijire vare, Heb, Franzove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko, Dunaj via Amstetten. — **Proga v Novo mesto in v Kočevje**. Osonni vlaki: Ob 6. uri 54 m. zjutraj, ob 1. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 55 m. zvečer. — **Prihod v Ljubljano** juž. kol. **Proga iz Trbiža**. Ob 5. uri 46 m. zjutraj osonni vlak z Dunaja via Amstetten, Lipskega, Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Lince, Steyra, Aussee, Ljubna, Celovca, Beljaka, Franzensfeste. — Ob 11. uri 17 m. dopoldne osonni vlak z Dunaja via Amstetten, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Lince, Steyra, Pariza, Geneve, Curiba, Bregence, Inomesta, Zella ob jezeru, Lend-Gastein, Ljubna, Celovca, Lince, St. Mohorja, Pontabla. — Ob 4. uri 57 m. popoldne osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthal, Beljaka, Celovca, Franzensfeste, Pontabla. — Ob 9. uri 6 m. zvečer osonni vlak z Dunaja, Solnograda, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. V oktobru in aprilu ob nedeljah in praznikih iz Lince. — **Proga iz Novega mesta in Kočevja**. Osonni vlaki: Ob 8. uri in 21 m. zjutraj, ob 2. uri 32 m. popoldne in ob 8. uri 48 m. zvečer. — **Odhod iz Ljubljane** drž. kol. v **Kamnik**. Ob 7. uri 23 m. zjutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 10 m. in ob 10. uri 25 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih v oktobru. — **Prihod v Ljubljano** drž. kol. iz **Kamnika**. Ob 6. uri 56 m. zjutraj, ob 11. uri 8 m. dopoldne, ob 6. uri 10 m. in ob 9. uri 55 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih v oktobru. (1206)

Lepo stanovanje

s 3 sobami, kuhinjo in pritliklinami odda se po ceni za 1. november v hiši št. 8 v Gradaški ulici. (1897—2)

Učenec

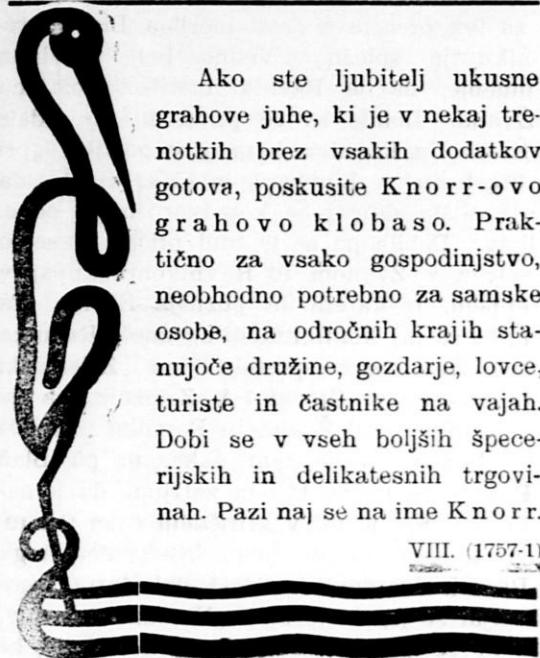
se sprejme (1893—3)

v manufaktorni tvrdki Konrad Schumi & Co., Dunajska cesta št. 6, Ljubljana.

Avtomatični lovilec za množine.

Za podgane gld. 2.—, za miši gld. 1-20. Lov brez nadzorstva po 40 v jedni noči, ne puščajo nobene nečistosti in se postavljajo zopet sami. Lovilnica za ščurke „Eclipse“, na tisoče ščurkov in žoharjev v jedni noči loveča, a gld. 120. Povsod najboljši vspehi. Pošilja se proti povzetju. (1287-8)
M. FEITZ, Dunaj, II., Taborstrasse 11/B.

Ako ste ljubitelj ukusne grahove juhe, ki je v nekaj trenotkih brez vsakih dodatkov gotova, poskusite Knorr-ovo grahovo klobaso. Praktično za vsako gospodinjstvo, neobhodno potrebno za samske osebe, na odročnih krajih stanujoče družine, gozdarje, lovce, turiste in častnike na vajah. Dobi se v vseh boljših špezijskih in delikatesnih trgovinah. Pazi naj se na ime Knorr.

VIII. (1757-1)

Šivilja

izvežbana za živote, se za stalno službovanje takoj sprejme. (1898—2)

Wolfve ulice št. 1, II. nadstr.

Gospodična

izšče (1904—1)

nemeblovano separirano sobo

na Sv. Petra cesti ali na Poljanski cesti.

Naslov na upravništvo „Slov. Naroda“.

Priporočava (21—240)

Kulmbaško sladno pivo

pastêrizovano v steklenicah

znano po svojih izvrstnih učinkih.

Kavoió & Lilleg

v Ljubljani, v Prešernovih ulicah.

Kmetijska vinarska zadruga

v Vodnjanu v Istri

(Dignano, c. kr. drž. železnica)

priporoča

pristna vina

iz lastnih vinogradov, in sicer: črna in bela vina, refoškati, muškatele, rakije v množini čez 3000 hektolitrov od 18 kr. in višje, postavljeno na postajo Vodnjan (Dignano).

Za veletržce po dogovoru cenejše. Za pristnost in solidno postrežbo se jamči.

Za ravnanje:

A. M. Pujman.

(1869—4)

V gostilni „pri Virantu“

dobé se vsak petek, pričeni s petkom, dné 20. oktobra, raz-
lične sveže

morske ribe

ukusno pripravljene, po zmerni ceni.

Z izbornim črnim in belim istrskim vinom, pristnim dolenskim evičkom in vedno svežim mareškim Seinfeldskim pivom „Bratov Reininghaus“ bode vedno točno in ceno postreženo.

Čedne in cene sobe za tujce, kakor tudi občeznano dobro kuhinjo priporoča čč. gg. gostom

s spoštovanjem

J. Tosti.

(1908—1)

NB. Klubova soba je še nekaj večerov v tednu društvom na razpolago.

Redilni beljak.

1 kilo Tropina ima isto redilno vrednost, kakor 5 kil najboljšega govejega mesa ali 180—200 jajc. Tropin se spremeni v telesu neposredno v kri in mišičevno tvarino, ne da bi stvoril mast. Tropin ima torej, ako se redno zavziva, za posledico, da se izdatno okrepejša moči pri zdravih in bolnih, in se more mešati mej vsaki jedi, ne da bi škodoval njih lastnemu okusu. Jako nizka cena Tropina omogočuje vsakomur, (1909) da si ga lahko omisli. (1)

Dobiva se v lekarnah in drogerijah.

Tovarna za Tropin, Mülheim-Ren.

Glavni zastop za Avstro-Ogersko:

M. Winckler, Wien 5, Wien-Strasse 55.

V konkurzno maso Antona Zagorjana

trgovca v Ljubljani spadajoča

zaloga knjig in papirja, pisalnih in risalnih potrebščin in prodajalne oprave, pohištva i. t. d.

proda se vsled sklepa upniškega odbora

na javni dražbi.

Ista se prične

v ponedeljek, dné 23. t. m., ob 9. uri dopoldne

v prodajalnici v Gospodskih ulicah št. 7

in se nadaljuje eventualno tudi prihodnje dni v prodajalnici in v kridatarjevem skladišču v Lidovski stezi št. 7.

Reči, ki se imajo prodati, ogledajo se lahko vsak dan v prodajalnici.

V Ljubljani, dné 17. vinotoka 1899.

(1901—2)

Zahtevajte vselej

Maršner-ov

češki kakao

ki ga imenitni zdravniki priznavajo za najboljšega, in

češko čokolado

ki je tujim izdelkom vsaj jednaka ako jih ne prekosi. (1823—4)

A. Maršner, Praga, Kral. Vinohrady.

Na prodaj v Ljubljani imajo: Jos. Suml, R. Petrič, Ph. Novotny, Ivan Jabačin; v Mariboru: J. Pelikan; v Celju: F. Jakovič, Ivan Vrečko.

Semenj v Lescah

ki bode

(1907—1)

v soboto, dné 21. oktobra t. l.

ne bode na prejšnjem prostoru, marveč

ob cesti proti Bledu

nasproti hôtelu „Triglav“

posestvu gospoda A. Hauptmanna.